

A kétfoltos takácsatka (*Tetranychus urticae*) kártétele kukoricában

Dr. Szeöke Kálmán

A kétfoltos takácsatka közismert kertészeti és szántóföldi kártevő. Kertészetekben a zárt termesztő berendezésekben és szabadföldön rendszeresen kárt okoz. Ugyanakkor magyarországi körülmények között, a szántóföldön csak extrém klímájú, száraz években okoz jelentős károkat. Ezért a növényvédelmi szakma kevésbé tartja szántóföldi kártevőnek. Így a kukorica esetében is, csak alkalmi kártevőnek számít.

Érdeemes a kérdést alaposabban körbejárni, a kártétel esélyét prognosztizálni, sajátosságait felidézni. A kétfoltos takácsatka állandó kártevője az üvegházaknak, fóliasátraknak. Egyaránt károsítja a zöltség-, és dísznövényeket. Ennek oka, hogy a kártevő számára megfelelő extrém hőmérsékleti viszonyok és a táplálékhiány a zárt termesztő berendezésekben általában biztosított. A termelők kénytelenek folyamatosan kémiai vagy biológiai úton védekezni ellenük. A szabadföldi kertészetekben a nyár közepére szintén ideális körülmények alakulnak ki a kártevő felszaporodására. Ezért dinnyében, tökben, uborkában, babban, de nemkülönben dísznövényeken is károkat okoz. A gyümölcsösökben és a szőlőben ugyancsak felszaporodhat, levélszáradást, korai levélhullást okozhat.

Ugyanakkor a klasszikus szántóföldi növények esetében ritkábban hallunk a károsításáról, pedig száraz, meleg évszakokban nyár végére itt is megjelenik, és felszaporodik. Veszélyeztetett kultúra a szója, melyet a babhoz hasonlóan károsítja. A kárt az alig egy mm-es nagyságú atkák a szívogatásukkal okozzák ezúttal is. A kár kezdetére a levelek sárgulása hívja fel a figyelmet. A levelek fonákján finom szövődék védelme alatt élő takácsatkák szorgalmasan szívogatják a leveleket. Ennek eredményeként a levelek sárgulnak, száradnak, súlyos esetben lehullanak, a növények felkopaszodnak. Számos feljegyzés igazolja, hogy a takácsatkák a dohányt és a komlót sem kímélik.

Külön fejezete a kétfoltos takácsatkák „tevékenységének” a kukoricában okozott kártétel, melyet kevésbé ismerünk. Pedig a hazai kukoricásokban kialakult takácsatka károk akár emlékeztetése is lehetnének, mert a múlt század 70-es, 80-as éveiben rendszeresen előfordult. Egyes években a nyár második felében tömegesen lepték el a kukoricákat. Jelenlétükre a levelek tompa sárgulása (sápadása) hívta fel a figyelmet. Az atkák felszaporodása a talaj irányából indult, gyakran a nagylevelű gyomnövényeken (*Chenopodium*, *Amaranthus*, *Datura*, stb.) folytatódott, és a kukoricán fejeződött be. Így nem csoda, hogy kezdetben a kukorica alsó levelein jelentkezett, de előbb-utóbb a csúcsi levelek irányába vándoroltak, és az egész növény fertőzötté vált. Az sem volt ritka, hogy a csúcsi levelekről ismét az alsóbb, (még nem kellően károsított) levelekre vándoroltak vissza. Természetesen az ilyen sárgulással, száradással járó tünetek gyakran együtt jelentkeztek a (hosszá hasonló) szárazság okozta víz és tápanyaghiány tünetekkel. Ezért nem volt véletlen, hogy az akkortájt népszerűsített levéltrágyázás jelentette a megoldást. Valójában a növényvédő géppel (esetleg öntözőberendezéssel) kijuttatható levéltrágyák „kiegészítőjeként” atkaölő szert is juttattak a levelekre, így védekezve a takácsatkák ellen. Az atkák elleni védekezés hatékony volt levéltrágyák nélkül is, a kijuttatás

többnyire légi úton történt. Egyes vizsgálatok arra is fényt derítettek, hogy a takácsatkák a nitrogénnel jól ellátott talajokon fejlődő növényeken intenzívebben szaporodta. Bár ez minden bizonnyal igaz, de az atkák felszaporodására leginkább a száraz meleg időjárás hatott kedvezően.

Ezért feltételezhető, hogy a vitathatatlanul változékony, szélsőséges időjárásunk, szárazságba torkolló évjárat esetén a takácsatkák intenzív felszaporodását eredményezheti. Számos érintett kultúrán túl a kukorica is veszélyeztetett. A takácsatkák megjelenését itt is figyelni szükséges. A védekezést felszaporodásuk esetén, a károk megelőzése érdekében, el kell végezni. A szerválasztásnál figyelembe kell venni, hogy a takácsatkák kártétele az amerikai kukoricabogár, gyapottok bagolylepke, vagy kukoricamolylepke fertőzéssel együtt jelentkeznek-e? A kártevők együttes fellépése esetén, együttes védekezést kell végezni. Amennyiben mindkét kártevő elleni kombinált hatású készítmény nem áll rendelkezésre, az atkaölő szer mellé rovarölő szert (mint kombinációs partnert) is társítani kell. Nem árt tudni, hogy a rovarölő szerek közül csak egyes felszívódó hatású készítménynek van atkaölő hatása is. A kontakt piretroid hatóanyagú szerek atkaölő hatással nem, vagy alig rendelkeznek.